

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**ÜLKEMİZE SİĞINAN SURİYE VATANDAŞLARININ
BARINDIKLARI ÇADIRKENTLER HAKKINDA
İNCELEME RAPORU -4-**

**24. Dönem 4. Yasama Yılı
2013**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ÜLKEMİZE SİĞINAN SURIYE VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI
ÇADIRKENTLER HAKKINDA İNCELEME RAPORU -4-

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun “Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere” kurduğu Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK’tan oluşan Alt Komisyon¹, Suriye Arap Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sonucu Türkiye’ye sığınan Suriye vatandaşlarının Kilis ve Kahramanmaraş illerinde geçici korumaya alındıkları barınma merkezlerinde inceleme yapma kararı almıştır.

14-15 Kasım 2013 tarihlerinde yapılan incelemeye, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU katılmış; ayrıca Yasama Uzmanı Kenan ALTAŞ Alt Komisyona eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Alt Komisyon, nasıl şartlarda yaşadıkları, temel ihtiyaçlarını ne şekilde karşıladıkları, herhangi bir kötü muamele görüp görmedikleri ve benzeri sorulara cevap bulmak üzere Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları barınma merkezlerinde incelemeler yapmaya karar vermiştir. İlki 18-19 Ocak 2012 tarihlerinde, ikinci ise 3-4 Eylül 2012 tarihlerinde olmak üzere iki defa Hatay’daki barınma merkezlerinde, 13-14 Mart 2013 tarihlerinde ise Adıyaman ve Şanlıurfa’daki barınma merkezlerinde incelemelerde bulunmuştur.

Alt Komisyon bu çalışmaların devamı olarak, bu defa Kilis ve Kahramanmaraş’taki barınma merkezlerindeki sığınmacıların durumunu yerinde gözlemlemek üzere incelemeler gerçekleştirmiştir.

¹ Alt Komisyon üyeleri 23 Ekim 2013 tarihinde yeniden belirlenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İncelemelerde il ve ilçe mülki idare amirleri ve diğer idari yetkililerden bilgi alınmış; Kilis'teki iki merkezde (Öncüpınar ve Elbeyli) ve Kahramanmaraş'taki ise tek barınma merkezinde yerinde incelemeler yapılmış; buralarda yaşayan Suriye vatandaşlarıyla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve barınma merkezlerindeki faaliyetler gözlemlenmiştir.

IV. İNCELEMELER

1. Genel Bilgi

Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sonucu ülkeden kaçan 252 kişilik ilk grup, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'ın Yayladağı İlçesi Güveççi Köyü bölgesinden giriş yapmıştır. Suriye'deki şiddet olaylarının artmasına paralel olarak hem bu bölgeden hem de Hatay'ın Altınözü ve Reyhanlı başta olmak üzere diğer bölgelerinden de girişler devam etmiştir.

Suriye vatandaşlarının kitlesel olarak ve yoğun biçimde sınır noktalarına gelmeleri üzerine kendilerine “geçici koruma” statüsü verilerek çadırkent, konteynerkent ve diğer konaklama biçimlerinde barındırılmak suretiyle koruma altına alınmışlardır. Geçici koruma statüsünün sonucu olarak, açık kapı politikası uygulanmakta ve rızası dışında kimsenin geri gönderilmemesi ilkesi benimsenmekte, güvenlikleri tam olarak sağlanmakta ve insani yardımlar yapılmaktadır.

Suriye vatandaşlarının kabul ve barınmalarına ilişkin iş ve işlemler İçişleri Bakanlığı'nın 30.03.2012 tarihli “Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge”si doğrultusunda yürütülmektedir.

12 Kasım 2013 tarihi itibarıyla ülkemizdeki barınma merkezlerinde bulunan Suriyeli sayısı 202.793'tür. Bunlar 10 ilimizde bulunan 14 çadırkent, 6 konteynerkent ve 1 barınma alanında yerleşik haldedirler. Hatay'da beş, Gaziantep'te dört, Şanlıurfa ve Kilis'te üçer, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman Adana, Mardin ve Malatya'da birer barınma merkezi kurulmuştur. Nüfus olarak en kalabalık barınma merkezleri Şanlıurfa ilinde olup, burayı Kilis, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Malatya ve Mardin izlemektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bugüne kadar ülkesine dönen Suriyelilerin sayısı 203.137'dir. Geri dönüşlerin tümü, rızaları doğrultusunda ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin gözetiminde gerçekleşmiştir. Barınma merkezleri dışında kalan Suriye vatandaşı sayısı 491 bindir.

Barınma imkanları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) koordinatörlüğünde Valilikler ve Türk Kızılayınca sağlanmaktadır. Çalışmalara sivil toplum kuruluşları ile uluslararası kuruluşlar da destek vermektedir. Tüm konteyner ve çadırkentler AFAD tarafından belirlenmiş standartlara göre oluşturulmakta ve yönetilmektedir. Konteynerkent ve çadırkentlerin yönetimi mülki idare amirlerince yürütülmektedir. Barınma merkezlerinin her biri birden fazla mahalleye bölünerek kontrol edilmektedir. Her mahallede seçilmiş veya belirlenmiş muhtar olup, muhtarlardan oluşan heyetler barınma merkezlerinin yönetimine istişare çerçevesinde katılmaktadırlar. Tüm merkezler güvenlik, gıda, temizlik, alt yapı, eğitim, sosyal ve dini hizmetler kesintisiz sürdürülebilecek şekilde imkanlarla donatılmıştır.

2. Kilis Barınma Merkezleri

Kilis ili sınırların içinde üç adet barınma merkezi bulunmaktadır: Öncüpınar ve Elbeyli Beşiriye Konteynerkentleri ile Merkez Barınma Alanı. Bunların toplam nüfusu 37.931'dir. Kilis, barınma merkezlerindeki nüfus bakımından en büyük ikinci ildir.

Suriye vatandaşları kamplara sınırdan kendiliğinden veya yönlendirilerek gelmektedirler. Kampa ilk girişlerinde, pek çoğunun kimliklerini tespiti yarayan herhangi bir belgeye sahip olmamaları nedeniyle parmak izleri alınmak suretiyle verilen tanıtım kartları basılmaktadır. Sağlık kontrolünden geçirilmekte, varsa çocuklarının aşıları yapılmakta ve ardından konteynerlerine yerleştirilmektedirler.

Kamplarda sıcak yemek uygulaması bulunmamakta, sığınmacılara verilen kartlar vasıtasıyla buldukları barınma merkezindeki marketlerden alışveriş yapmaları ve buradan temin ettikleri gıda ile kendilerinin yemek yapmaları sağlanmaktadır.

Kamplarda her kademe okul, sosyal tesisler, spor alanları ve camiler bulunmaktadır. Eğitim faaliyetleri, kurslar ve sosyal etkinlikler düzenlenmektedir.

İlk kademe sağlık hizmeti tüm kamplarda verilebilmektedir. Kamplarda sağlık hizmetleri çerçevesinde şimdiye kadar 35.274 doz aşı yapılmıştır. Bunlara yakın zamanda çocuk felci aşısı da eklenecektir. Hekim eksikliği bulunmamakla birlikte zaman zaman yardımcı personel ihtiyacı doğabilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Tesislerin temizliği, su temini ve itfaiye hizmetleri Kilis Belediyesi tarafından sağlanmaktadır.

Başsavcılıktan alınan bilgiye göre, şehre yerleşen ve barınma merkezinde kalan Suriyelilerden karışıkları olaylar nedeniyle tutuklananların sayısı 50-60 kadardır. Şüpheli konumundaki Suriyelilerin kimlik ibraz edememeleri nedeniyle yargılamalar beyana dayalı kimlikler üzerinden yürütülmektedir. Bu durum yargılamaları ve olası ceza infazlarının bihakkın yerine getirilememesine yol açmaktadır.

2.a. Öncüpınar Konteynerkenti

Konteynerkent Alt Komisyonca 14 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. Barınma merkezi, yapımına başlandıktan 60 gün sonra 17 Mart 2012 tarihinde faaliyete geçmiştir. Sınırın sıfır noktasında bulunan barınma merkezinde 2053 konteyner bulunmakta, 14.005 kişi konaklamaktadır. Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığınca, iç güvenliği ise özel güvenlik personeline sağlanmaktadır.

Her bir konteyner iki oda, tuvalet ve banyodan oluşmaktadır. İçlerinde mini buzdolabı, vantilatör, yatak, somya ve dolap bulunmaktadır.

Barınma merkezinin yönetimi mülki idare amirliğince yürütülmektedir. Ancak idareyi ve denetimi kolaylaştırmak amacıyla konteynerkent altı mahalleye ayrılmıştır. Bu altı mahallede, mahalle temsilcilerini belirlemek üzere 17 Ocak 2013 tarihinde Mahalle Temsilcileri Seçimi gerçekleştirilmiştir. Birden fazla adaylı olan seçimler Suriyeliler için ilk demokratik seçim olması bakımından dikkate değerdir. Yapılan seçim sonucunda her mahallede, mahalleleri temsil eden birer muhtar seçilmiştir. Bunlar kamp sakinlerinin taleplerini, ihtiyaçlarını ve şikayetlerini yönetime bildirmekte ve kamp yönetimine istişari katkı sağlamaktadırlar.

Konteynerkentte beş sosyal tesis bulunmaktadır. Sosyal tesislerde bilgisayar kursu, kuaförlük, Türkçe okuma-yazma, Kur'an kursu, halıcılık, mozaik, dikiş-nakış türünden kurslar gerçekleştirilmektedir.

Bu faaliyetlerin büyük bir kısmından kadınlar faydalanmakta, erkeklerce berberlik ve mozaik işlemeciliği gibi kurslara rağbet edilmektedir. Nitekim beş sosyal tesisin dördü kadınlara, biri erkeklere hizmet vermektedir. Sosyal tesislerin her birinde çamaşırhane bulunmaktadır. Sosyal tesisler çocuk oyun alanları ve odalarını da içermektedir. Sosyal

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

faaliyetler sadece konteynerkent yönetimi tarafından değil, Suriyelilerin kendilerince de organize edilebilmekte, bu şekilde tiyatro, şarkı, resim gibi etkinlikler düzenlenebilmektedir. Tesiste futbol ve basketbol alanları ile iki de cami bulunmaktadır.

Konteynerkentte, yöresel ve kültürel farklılık nedeniyle sıcak yemek uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine sığınmacılara birer kart verilmekte (Kızılaykart), kartlara kişi başı aylık 80 TL yüklenerek kamptaki marketlerden ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerini kendileri yapmaları sağlanmaktadır. 80 TL'nin 60 TL'si Dünya Gıda Programı tarafından, 20 TL'si ise Türkiye (AFAD) tarafından karşılanmaktadır. Bunun haricinde sığınmacılara herhangi bir nakit yardım yapılmamaktadır.

Tesiste bir sağlık merkezi bulunmakta olup, çocuk, dahiliye ve kadın-doğum uzman doktorları ile bir pratisyen hekim görev yapmaktadır. Ayrıca üç psikolog hizmet vermektedir.

Barınma merkezinde eğitim hizmeti olarak, kreş, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise teşkilatlanması bulunmaktadır. Kreşte 483, anaokulunda 450, ilkokulda 2132, ortaokulda 807 ve lisede 472 öğrenci öğrenim görmektedir. Eğitimler 158 Suriyeli öğretmen ile 28 Türk öğretmen tarafından yerine getirilmektedir.

Eğitimde Suriye müfredatı uygulandığı için ağırlıklı olarak Arap öğretmenlerce eğitim verilmektedir. Türk öğretmenler tarafından Türkçe, İngilizce, Demokrasi ve İnsan Hakları ve benzeri dersler verilmektedir.

Gerek kamp içindeki gözlemler sırasında gerekse de görüşleri alınan mahalle muhtarlarınca üç konu gündeme getirilmiştir. Birincisi kamptan çıkarak 15 gün içinde gelmeyen eş ve akrabalarının yeniden kampa alınmamasıdır. Kamp kurallarına göre kamp dışına çıktıktan sonra 15 gün içinde gelmeyen kamp sakininin kamptan kaydı silinmekte, geri geldiğinde kampın kapasitesi dolu ise geri alınmamaktadır. Bu kural ailesi bölünenler için dahi esnetilmemektedir. İkincisi market fiyatlarının yüksekliğine yönelik yakınmalardır. Kamp sakinlerine göre şehir merkezindeki marketlerdeki ürün fiyatları kamptakilere göre daha ucuzdur. Üçüncü şikayet konusu, kişi başı aylık 80 TL'nin azlığıdır. Market fiyatlarının yüksekliği ve ihtiyaçlar nedeniyle aylık 80 TL'nin kendilerine yetmediğini ileri sürmektedirler. Ayrıca mahalle muhtarlarının bir kısmı tarafından kendilerine maaş bağlanması talep edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2.b. Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti

Konteynerkent Alt Komisyonca 14 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. 3 Haziran 2013 tarihinde faaliyetlere başlayan barınma merkezinde 3.592 konteyner bulunmaktadır. İnceleme tarihi itibarıyla 20.241 Suriyeli sığınmacı konaklamaktadır. Bunların çoğunluğunu kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Barınma merkezinin kapasitesi ise 25 bin kişiliktir. Burası Türkiye'deki en büyük konteynerkent durumundadır.

Konteynerlerin bir kısmı Van depreminden sonra evleri yıkılanlar için temin edilmiş ve kullanıldıktan sonra Kilis'e gönderilmiş konteynerlerden oluşmaktadır. Ayrıca İHH İnsani Yardım Vakfı tarafından da 1000 adet konteyner buraya bağışlanmıştır.

Her konteyner 21 m2 olup, iki oda, tuvalet ve banyodan müteşekkildir. İçlerinde mini buzdolabı, vantilatör, yatak, somya ve dolap bulunmaktadır. Çadırkente ilk giriş yapan her sığınmacıya bir temizlik ve gıda kolisi verilmektedir.

Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığı, iç güvenliği özel güvenlik personeline sağlanmaktadır. Tesiste ortak alanları gözlemek üzere sabit ve hareketli kamera sistemleri de mevcuttur.

Merkez idareyi ve denetimi kolaylaştırmak amacıyla 12 ada şeklinde idare edilmektedir. Yönetim, merkez yöneticisi olarak Vali Yardımcısı, Merkez Yönetim Yardımcısı ve Merkez Yönetim Birimince yerine getirilmektedir.

Her adanın, kendi aralarından belirlenmiş, bir muhtarı bulunmaktadır. 12 kişilik muhtarlar topluluğu çadırkent'in yönetimine yardımcı olmaktadır. Ayrıca çeşitli meslek dallarından belirlenen sığınmacılardan oluşan bir istişare heyeti, kanaat önderlerinden ve dini liderlerden oluşan 22 kişilik bir istişare heyeti ve kadınlardan oluşan ayrı bir heyet bulunmaktadır. Düzenli olarak yapılan toplantılarla ada sakinlerinin sorunları muhtarlar heyeti, istişare heyeti ve kadınlar heyeti tarafından yönetime bildirilmektedir. Kanaat önderleri heyeti ile, sığınmacılar arasındaki küçük çaplı sorunların çözülmesi amaçlanmaktadır.

Konteynerkentte, yöresel ve kültürel farklılık nedeniyle sıcak yemek uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine her yetişkine birer kart verilmekte (AFADKART), kartlara kişi başı aylık 80 TL yüklenmekte ve kamptaki marketlerden ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerinin kendileri yapmaları sağlanmaktadır. Bunun haricinde sığınmacılara herhangi bir nakit yardım yapılmamaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Merkezde kadın-doğum, dahiliye, göz ve çocuk hastalıkları dallarında uzman doktor bulunmakta, ayrıca beş pratisyen hekim, bir diş doktoru ve altı acil servis görevlisinin görev yaptığı bir Hastane bulunmaktadır. İki ambulans sürekli hazır tutulmaktadır. İlaç temini Kilis'teki anlaşmalı eczanelerden yapılmaktadır. Tüm sağlık harcamaları AFAD tarafından karşılanmaktadır.

Barınma merkezde eğitim hizmeti olarak kreş, bir anaokulu, iki ilkokul, bir ortaokul ve bir lise teşkilatlanması bulunmaktadır. Suriye müfredatı uygulandığı eğitime 6653 öğrenci iştirak etmektedir. Öğrencilerin büyük bir bölümü ilk ve ortaokulda eğitim görmektedir. Konteynerkentten kalabalık oluşu nedeniyle sabah ve öğle şeklinde ikili eğitim uygulanmaktadır.

Konteynerkentte dört adet sosyal tesis bulunmakta ve buralarda bay-bayan kuaförlüğü, bilgisayar, el sanatları, dikiş nakış, halıcılık ve benzeri kurslar verilmektedir. Kurslardan özellikle kadınlar faydalanmaktadır. Yalnızca bir sosyal tesis tamamen erkeklere temin edilmiştir. Sosyal tesisler içinde, çamaşırhane gibi ihtiyaçlara dönük bölümler de bulunmaktadır. Konteynerkentte üç basketbol, iki voleybol sahası, iki çocuk oyun parkı alanı ve iki cami bulunmaktadır. Sosyal faaliyetlere talebin her geçen gün arttığı ifade edilmektedir.

Konteynerkentte kalan Suriyeliler ile görüşmelerde, Öncüpınar Barınma Merkezinde de ifade edildiği gibi, kamptan çıkıp 15 gün içinde geri gelmeyenlerin kayıtlarının silinerek kampa alınmamaları ve market fiyatlarının yüksekliği şikayet konusu edilmiştir. Bunun dışında sağlık, eğitim, sosyal imkanlar, gıda temini gibi alanlarda hiçbir şikayete rastlanmamıştır. Konteynerkent bulunduğu bölge nedeniyle ve artan nüfus karşısında su sıkıntısı çekmektedir. Yeni açılacak kuyularla bu sıkıntının giderilmesi öngörülmektedir.

3. Kahramanmaraş Merkez Çadırkenti

Çadırkent Alt Komisyonca 15 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. 1 Eylül 2012 tarihinde faaliyetlere başlamış olup, 477 bin m²'lik bir alana sahiptir.

Barınma merkezinde 3.118 adet çadır bulunmakta, inceleme tarihi itibarıyla 14.944 kişi konaklamaktadır. Merkezin dış güvenliği İl Emniyet Müdürlüğü, iç güvenliği özel güvenlik personeline sağlanmaktadır. Tesiste ortak alanları gözlemek üzere kamera sistemi de mevcuttur.

Barınma merkezi 12 adet mahalle şeklinde teşekkül edilmiştir. Her mahalleden dört temsilci bulunmaktadır. Bunların arasında kadınların sorunlarını bildirmek üzere kadın

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

temsilciler de bulunmaktadır. Merkeze gelen sığınmacılar öncelikle kayıt kabul servisinde kaydı yapılmakta, biyometrik kayıtları yapıldıktan sonra kendilerine tanıtım kartı verilmektedir. Çadırlarda yatak, yorgan, nevresim, ısıtıcı, vantilatör, ocak, buzdolabı gibi temel malzemeler sağlanmaktadır.

Sağlık hizmeti için bir sahra bulunmaktadır. İlk muayene ve tedaviler burada gerçekleştirilmekte, ileri tetkik ve tedaviler gerektiğinde şehirdeki hastanelere sevk yapılmaktadır. Hastanede biri çocuk biri dahiliye uzmanı iki uzman doktor, mesai sonrası ve tatil günlerinde bir pratisyen hekim ve Suriyeli bir diş doktoru görev yapmaktadır. Ayrıca üç ebe, bir hemşire ve bir sağlık memuru aşılama, doğum kontrol, gebelik takibi gibi koruyucu ve yardımcı sağlık hizmetlerini sunmaktadır. Sevk işlemleri için bir ambulans ve iki minibüs bulundurulmaktadır. İlaçlar barınma merkezindeki eczaneden temin edilmektedir. Kimi sığınmacılarca ilaçlarının geç geldiği yönünde şikayetler yapılmıştır. Alınan bilgiye göre ilaçlar aynı gün ve ücretsiz verilmekte ancak eczanede bulunmayan veya piyasada az bulunan ilaçların temini gecikebilmektedir.

13 Mayıs 2013 tarihine kadar sığınmacılara üç öğün yemek verilmekte iken, kültürel ve yöresel farklılık nedeniyle bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Yeni uygulamayla sığınmacılara birer kart verilmekte ve kartlarına kişi başına aylık 80 TL (AFAD tarafından) yüklemektedir. Kart ile çadırkentte bulunan üç marketten alışveriş yaparak ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerini çadırlarında yapmaları sağlanmaktadır. Böylece yemek kültürü farklılığından kaynaklı israfın önüne geçilmiştir.

Kilis'teki konteynerkentlerin aksine, buradaki sığınmacılar tarafından market fiyatları konusunda herhangi bir şikayette bulunulmamıştır. Bunun nedeni marketlerin işletilmesinde uygulanan farklı ihale usulüdür. Marketlerde satılan ürünlerin fiyatlandırılmasında Valilik, en ucuz bedel yerine, ürünlerin piyasada tespit edilen dört marketteki ortalama fiyattan fazla olmaması kuralı ve ayrıca marketten yapılan alışverişte toplam tutar üzerinden %13 indirim zorunluluğu getirmiştir. Böylece sığınmacıların şikayetlerinin önüne geçilmiş ve ihtiyaçlarını karşılamadaki zorluk ortadan kaldırılmıştır.

Tesisin temizliği Belediye yerine hizmet alımı yoluyla yapılmaktadır. Ortak alanlarda herhangi bir kirliliğe rastlanmamıştır.

Barınma merkezinde 12 derslikli bir prefabrik okul ile muhtelif çadırlarda okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaokul, lise eğitimi ve kurs faaliyetleri sağlanmaktadır. Okul öncesi 160,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ilkokul 1644, ortaokul 652 ve lisede 430 olmak üzere toplam 2886 öğrenci eğitim almakta, buna mukabil 77 öğretmen görev yapmaktadır. Anasınıfı ve kurslarda Türk öğretmenler, diğer okullarda Suriyeli öğretmenler görev yapmaktadır. Eğitimde Suriye müfredatı uygulanmaktadır.

Barınma merkezindeki sosyal tesislerde giyim, trikotaj, Türkçe kursu ve Kur'an kursları düzenlenmektedir. Ayrıca iki voleybol, bir basketbol sahası ve iki kondisyon salonunda spor faaliyetleri yapılmaktadır. Barınma merkezinde çocukların vakit geçirebilecekleri oyun alanları da bulunmaktadır.

Tesisin kullanıma açıldığı tarihten 31 Ekim 2013'e kadar tesis içinde bir cinayet, 34 kasten yaralama, 33 sigara kaçakçılığı olayı ve bazı önemsiz olaylar vuku bulmuştur. Bir bebek çadırda çıkan yangın nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bu olaylar nedeniyle 190 Suriyeli şüpheli durumuna düşmüştür.

Sığınmacılarla yapılan görüşmelerde, genel olarak sağlanan olanaklardan çok memnun olduklarını, ancak ziyaretçileri geldiğinde çadırkent alanı içinde görüşemediklerini, ilaçlarının geç verildiğini, alışveriş kartlarına yüklenen kişi başı aylık 80 TL'nin yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Alınan bilgiye göre, sığınmacıların çadırkentte gelen ziyaretçileri kamptan ayrılmak istememekte, zorla çıkarıldıklarında ise bir olaya sebebiyet verebilmektedirler. Şimdiye kadar böyle bir olay yaşanmamış olsa da, Malatya'daki barınma merkezinde benzer bir olay vuku bulduğu için tedbiren bu şekilde bir uygulamaya başvurulduğu belirtilmiştir.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUC

Türkiye'de mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin durumu hakkında inceleme yapan Alt Komisyonca, Suriyeli sığınmacıların içinde yaşadıkları durumu gözlemlemek üzere, daha önce Hatay, Adıyaman ve Şanlıurfa'da yapılan incelemelere ek olarak bu defa Kilis ve Kahramanmaraş'taki barınma merkezleri incelenmiştir.

İnceleme neticesinde;

1. Alt Komisyonca ziyaret edilen Kilis (Öncüpınar ve Elbeyli) barınma merkezleri ile Kahramanmaraş Barınma Merkezinde göze çarpan ilk durum, her ihtiyaca cevap veren ve standart işleyen bir sistemdir. Barınma merkezleri, koordinatör kurum olarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile barınma merkezlerini yöneten Valiliklerce işbirliği içinde idare edilmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve belediyeler de barınma merkezlerine lojistik destek sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Sağlanan tüm hizmetler ve imkanlar dikkate

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

alındığında, barınma merkezleri, küçük bir Anadolu ilçesinde sağlanan bütün imkanlara sahiptir. Fiziki manada, barınma merkezlerinde önemli bir eksikliğe rastlanmamıştır.

2. Üç barınma merkezinde görüşme yapılan sığınmacılar ve temsilcileri, gerek hizmetler, gerekse de bunların sunumu bakımından kayda değer bir şikayette bulunmamışlardır. Barınma merkezlerinin yönetim ve personelinden ve kendilerine yönelik davranışlarından memnuniyetlerini çok defa dile getirmişlerdir.
3. Bazı sığınmacıların gerek Kilis gerekse de Kahramanmaraş'ta Alt Komisyona ilettikleri şikayetlerden biri, kamplardan ayrılıp 15 gün içinde geri gelmeyenlerin kamptan kaydının silinmesi ve geri alınmamasıdır. Kamplara giriş çıkışlarda düzenin sağlanması ve kamplarda kalmak isteyip kapasite sınırı nedeniyle yerleşemeyerek dışarıda bekleyenlerin hak kaybına uğramaması için söz konusu kural anlaşılabilir bir gerekçedir. Ancak aile bütünlüğünün önemi dikkate alınarak, güvenlik tedbiri alınmak kaydıyla, uygulama esnetilebilir.
4. Alt Komisyona iletilen bir diğer yaygın şikayet, Kilis ilindeki kamplarda kalan Suriyeli sığınmacıların market fiyatlarının yüksekliğinden yakınmalarıdır. Buna mukabil Kahramanmaraş'taki kamplarda bu yönde bir şikayet dile getirilmemiştir. Nitekim Kahramanmaraş'ta uygulanan ihale sistemi marketlerdeki fiyatların daha düşük olmasını sağlamıştır. Aynı veya benzer sonuca yol açacak bir ihale yönteminin Kilis'teki kamplar içinde uygulanması düşünülmelidir.
5. Komisyonumuzun farklı illerde yaptığı incelemelerine kıyasen, bu defa Kilis ve Kahramanmaraş'ta doktor ve hasta nakil aracı eksikliği görülmemiştir. Yakında hayata geçirilmesi planlanan Suriyeli doktorların gece nöbetlerinde görev yapması düşüncesi Tarafımızca da desteklenmektedir. Hatta Suriyeli doktorlardan gündüz vardiyalarında da faydalanılması arzu edilmektedir.
6. Kilis ve Kahramanmaraş'taki barınma merkezlerinde çocuklara yönelik kimi aşular yapılmakta ise de, Suriye'de koruyucu hekimlik tamamen bitmiş olması dolayısıyla sığınmacıların sari hastalıklar taşıyor olması muhtemeldir ve bu bulaşıcı hastalıkların kuluçka dönemi sonrası her an ortaya çıkması salgın hastalıkları beraberinde getirebilir. Bu nedenle, gelen tüm sığınmacıların hepsine her türlü aşı zamanında yapılmalı, kan ve idrar tetkikleri talep edilmeli ve düzenli olarak genel muayeneleri yapılmalıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

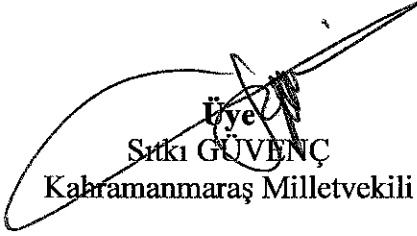
Sonuç olarak, incelenen merkezlerde insan onuruna ve sağlığına son derece önem verildiği, sığınmacıların ihtiyaçlarına tam manasıyla cevap verildiği, sığınmacılar için sadece bir barınma mekanı değil, bundan öte tam bir “yaşam alanı” meydana getirildiği, yöneticiler ve diğer tüm çalışanların bu bakımdan büyük bir özveri ve yardım duygusuyla çalıştıkları müşahede edilmiştir.

ALT KOMİSYON İMZA CETVELİ

Konu : Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında
İnceleme Raporu -4-

Alt Komisyon Başkanı
Ahmet Salih DAL
Kilis Milletvekili

Üye
Ülker GÜZEL
Ankara Milletvekili

Üye
Sıtkı GÜVENÇ
Kahramanmaraş Milletvekili

Üye
İhsan ŞENER
Ordu Milletvekili

Üye
Reşat DOĞRU
Tokat Milletvekili

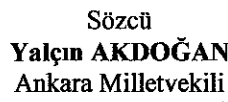
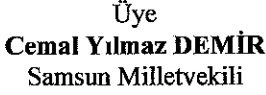

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 27

28.11.2013

Konu : Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4- kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Mehmet Naci BOSTANCI Amasya Milletvekili	 Başkanvekili (mihnetçi) Levent GÖK Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Katip Resat DOĞRU Tekel Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili	 Üye Atila KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili
 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili
 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İnsan ŞENER Ordu Milletvekili
 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	

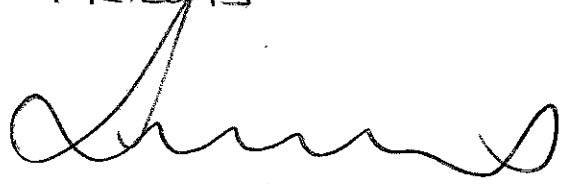
Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA
Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394
E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI
İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA**

Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları
Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4- ile ilgili Muhalefet
Şerhimiz ekte sunulmuştur. Saygılarımızla. 4.12.2013

Mahmut Tanal
İstanbul Milletvekili

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Sinan AYGÜN
Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda "Türkiye'de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere kurulan Alt Komisyon çalışmalarının bir parçası olarak Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4-, önceki Alt Komisyon çalışmalarında olduğu gibi sonuçların gözlemlenmesinden ve bazı sayısal değerlerin sunulmasından ibaret bir durum arz etmiştir.

Barınma işlevi kapsamında sağlık, gıda ve sosyal aktivite süreçlerinin izlendiği, konteyner ve Çadırkentlerdeki Suriyeli sığınmacıların durumları hakkında doğrudan gözlemlerle ve İl-İlçe mülki amirliklerinden ve diğer idari yetkililerden bilgi alınarak barınma merkezlerine ilişkin gözlemlerin raporlandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, Rapordaki temel yaklaşıma ve üsluba yansıyan bir olumsuz tutum gözlerden kaçmamaktadır:

Oysa sayıları her geçen gün artan Suriyeli sığınmacılar Irak, Ürdün, Lübnan ve Türkiye başta olmak üzere, neredeyse bütün bölge ülkelerine dağılmış durumdadır. Türkiye'deki sığınmacı hareketinin resmi barınma ve dönüşleri ve kevgire dönen Suriye sınırı nedeniyle resmi olmayan sayısı milyon kişiyi aşmış bulunmaktadır. Uluslararası toplumun sığınmacılara mali desteği sağlanamadığından sığınmacıları barındıran ülkelerin üzerindeki yük hayli artmış bulunmaktadır. Suriyeli sığınmacılar için milyarlarca lira harcama yapan Türkiye, kontrol etmekte acze düştüğü sığınmacı politikasının ağır mali yükü altında en çok ezilen ülke konumundadır.

Esad'ın iki üç haftalık bir çabayla devrileceği yolundaki propagandanın ülkemizden yapılmış olması ve bu inançla sürdürülen Suriye politikası stratejisi-taktiği anlık kısa vadeli yanlış ve barışçıl olmayan hasmane tutumlarla ülkemizi korkunç bir insanlık dramı ve güvenlik bunalımının içine gömmüştür. Sığınmacılar bugün sadece kamplarda değil Türkiye'nin her yerine yayılmış durumdadırlar. İzlenmeleri ve denetlenmeleri mümkün değildir. Çadırkentlerde belki kimi sığınmacıların rahat oldukları söylenebilse büyük çoğunluğun insanlığa yakışmayan koşullarda yaşamlarını idame ettirmeye çalışmakta oldukları gerçeği görmezden gelinemez.

Türkiye, bölgedeki birçok ülkeye yayılan sığınmacıların Birleşmiş Milletler öncülüğünde merkezi bir planlamayla barınmalarını sağlayacak bir gelişme için girişimlerde bulunmamış ya da bu anlamda bir sonuç yaratma çalışmasını başarmamıştır.

Türkiye, bölgedeki birçok ülkeye yayılan sığınmacıların Birleşmiş Milletler öncülüğünde merkezi bir planlamayla barınmalarını sağlayacak bir gelişme için girişimlerde bulunmamış ya da bu anlamda bir sonuç yaratma çalışmasını başarmamıştır.

Böylece ekonomik olarak altından kalkılması zor bir süreci üstlenmek zorunda kalmıştır.

Hükümet, salt Suriye yönetimine muhalif olanları himaye eden tutumuyla kendi ülkemizde tutum farklılıklarının derin kutuplaşmalara varması tehlikesini dikkate almamış bulunmaktadır.

Raporda uygulamalar hakkında bilgi verilirken sığınmacıların bir bölümünün 15 günü aşan sürelerle barındıkları kenti terk ettikleri hususu gözümüze çarpmış bulunmaktadır.

Bu durumdaki sığınmacılar bu 15 günü nerelerde geçirmektedirler, nereye gitmektedirler gibi sorular kamuoyumuzun ister istemez ilgi alanındadır. Türkiye Cumhuriyeti topraklarının Suriye İç Savaşında bir üs olarak kullanıldığı yolundaki yaygın endişeler karşısında raporun bu konudaki hassasiyetlere değinmeyişi bir eksikliklerdir.

Suriye krizinin diplomatik yollarla çözülmesi için yoğun gayret ve çabalara girişmesi kendi ülkesinin iç barışı ve huzuru açısından da bir gereklilik olan Türkiye'nin savaş gayretkeşliği sığınmacılarla ilgili insani yardımların başka türlü değerlendirmelere yol açmasına neden olmuştur.

SONUÇ:

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında raporun hükümet politikalarına uyum ekseninde konuyu ele aldığını, Türkiye'nin günümüzde ve geleceğe ilişkin hak ve menfaatlerini koruma ve kollama mantığını içermediğini, savaşı sonlandırma mantığından uzak olduğunu, dar kapsamlı, rutin uygulamaları gözlemlemekle sınırlı bulunduğunu itirazen bilgilerinize sunarız